

การประเมินประสิทธิผลรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น
เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ใหญ่วัยทำงาน
EVALUATE THE EFFECTIVENESS OF BLENDED LEARNING AND FLEXIBLE LEARNING MODEL
TO PROMOTE LIFELONG LEARNING FOR WORKING-AGE ADULT

พิเชฐ คูชชลธาร¹ สนอง โลหิตวิเศษ² รุจพร ชนะชัย³ ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง⁴
Phichet Khoochonthara¹ Snong Lohitwisas² Rujaporn Chanachai³ Rittchai On-ming⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างและประเมินประสิทธิผลรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ใหญ่วัยทำงาน การดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาความต้องการการเรียนรู้จากผู้ใหญ่วัยทำงาน 2) การสร้างรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ใหญ่วัยทำงาน และ 3) การประเมินประสิทธิผลรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ใหญ่วัยทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาความต้องการเป็นผู้ใหญ่วัยทำงาน จากภาคีรัฐและภาคเอกชน จำนวน 134 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง 3 ครั้ง ประกอบด้วย ครั้งที่ 1 จำนวน 3 คน ครั้งที่ 2 จำนวน 7 คน และครั้งที่ 3 จำนวน 32 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) คู่มือการจัดกิจกรรมสำหรับผู้วิจัย ประกอบด้วย หลักสูตร แผนจัดการเรียนรู้ สื่อ (สไลด์, e-learning, คู่มือผู้เรียน) 2) แบบบันทึกการกำหนดวัตถุประสงค์ของผู้เรียน 3) แบบบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5) แบบประเมินความพึงพอใจในการเรียนรู้ 6) แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ สถิติเชิงพรรณนา และการทดสอบ t-test dependent ผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ใหญ่วัยทำงาน หรือ BL&FL Model ประกอบด้วย

1.1 องค์ประกอบ 8 ด้าน ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านการออกแบบ ต้องสื่อความหมายที่ง่ายและชัดเจน มีการนำเสนอที่ดีและน่าสนใจ ผู้เรียนสามารถบริหารตนเองและมีอิสระในการเรียนรู้ และมีทางเลือกในการเรียนรู้ผ่านสื่อต่างๆ 2) องค์ประกอบด้านวัตถุประสงค์ ผู้เรียนสามารถกำหนดเป้าหมาย ความต้องการ และขอบเขตในการเรียนรู้ 3) องค์ประกอบด้านการประเมินผล ต้องสามารถประเมินผลลัพธ์ที่วัดได้ มีกิจกรรมที่เป็นแบบฝึกหัดหรือการทบทวนความรู้ 4) องค์ประกอบด้านปรัชญาและแนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ กระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ความพร้อมและความต้องการบรรลุศักยภาพสูงสุดของตนเอง 5) องค์ประกอบด้านรูปแบบการเรียนรู้ 6) องค์ประกอบด้านวิธีการเรียน 7) องค์ประกอบด้านเนื้อหาหลักสูตร 8) องค์ประกอบด้านวิเคราะห์ผู้เรียน

1.2 ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ ชื่อ ACBF Model ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนวิเคราะห์ผู้เรียน (Learner Analysis : A) 2) ขั้นตอนระบุประเด็นเนื้อหาหลักสูตร (Course content : C)

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

³ รองศาสตราจารย์ สาขาเวชศาสตร์นิวเคลียร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- 3) ขั้นตอนกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน (Blended Learning Model for Learner : B)
- 4) ขั้นตอนการจัดการเกี่ยวกับวิธีการเรียน (Flexible learning : F)

2. ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้ใหญ่วัยทำงาน พบว่า

2.1 หลังการใช้รูปแบบกับกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้ค่าประสิทธิภาพของรูปแบบ E1/E2 เท่ากับ 83.85/85.22 ซึ่งมีค่าประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด $85/85 \pm 2.5$

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน มีค่าเท่ากับ 0.702 ซึ่งมากกว่า 0.50 ขึ้นไป จึงเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

2.3 ความพึงพอใจในการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

2.4 การประเมินทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน อยู่ในระดับดี

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบผสมผสาน การเรียนรู้แบบยืดหยุ่น ผู้ใหญ่วัยทำงาน

ABSTRACT

The purpose of this research was evaluate the effectiveness of blended learning and flexible learning model to promote lifelong learning for working-age adult by means of research development. The research included 3 stages: 1) studying of the learning needs of working-age adults; 2) constructing blended learning and flexible learning model to promote lifelong learning for working-age adult and 3) assessing this model. The samples used to study learning needs consisted of 134 working age adults from both government and non-government organizations . The samples used to verify the efficiency of the model were 3, 7 and 32 working-age adults. The instruments used in the study included 1) a manual guide for research activities comprising of curriculum, lesson plans, learning materials, slides, e-learning and learner's manual, 2) a form to indicate learning objectives, 3) a form to record lesson learned, 4) pre and post learning tests, 5) an assessment questionnaire on learning satisfaction, and 6) an assessment questionnaire on learning skills. The statistics used were descriptive statistics and t-test dependent.

The research findings were as follows:

1. The model of blended learning and flexible learning to promote lifelong learning for working-age adult was called BL&FL Model, including

1.1 eight major components as follows: 1) Learning Design delivering of a clear, simple, reliable, and interested presentation, and enabling self-learning management and freedom to learn as well as to select to learn from a variety of media; 2) Learning Objective which each learner could targeted objectives, needs, , and scope of each learning lesson; 3) Evaluation including assessing measurable output and providing activities for learning practice;

4) Philosophy and Adult Learning Concept considering lifelong learning process, readiness, and needs to achieve self-highest potential development; 5) Learning Model; 6) Learning and Teaching; 7) Curriculum; and 8) Learner Analysis.

1.2 The model was developed in four steps: 1) Learner Analysis, 2) Course Content Analysis, 3) Learning and Teaching Design; and 4) Management procedures on how to study

2. The results of the effectiveness study of the model were:

2.1 After implementation the model to the three samples, the efficiency of blended learning and flexible learning model. E1/E2 values equal to 83.85/85.22 effectively met the criteria set $85/85 \pm 2.5$.

2.2 Achievement Higher posttest than pretest statistically significant at the .01 level. Effectiveness index (E.I.) of the students' learning is equal to 0.702 which was greater than 0.50, thus the effective value. According to the criteria set. Satisfaction in blended learning and flexible learning model was most satisfactory. Assess learning skills of the students is good level.

2.3 Satisfaction in blended learning and flexible learning model was most satisfactory.

2.4 Assess learning skills of the students is good level.

Keywords: Blended learning, Flexible Learning, Working-age

บทนำ

การจัดการศึกษาของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) 2553 มาตรา 15 (2542) การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ 1) การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน 2) การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการ สำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม 3) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่เกิดจากการเรียนรู้ในวิถีชีวิต ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดย ศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ทางสังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่นๆ จากรูปแบบการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ รูปแบบการเรียนจะใช้รูปแบบการเรียนในชั้นเรียนเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะการศึกษาในระบบ ซึ่งจะเน้นในเรื่องของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน ผู้เรียนจำเป็นจะต้องเรียนรู้แบบเผชิญหน้าเป็นสำคัญ ในส่วนของการศึกษานอกระบบ ก็เช่นเดียวกันแต่อาจแตกต่างกันด้วยวิธีการ ซึ่งผู้เรียนในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ใหญ่วัย

ทำงาน การเรียนรู้การรับรู้ก็จะแตกต่างกับผู้เรียนในกลุ่มแรก ๆ เพราะฉะนั้นการสร้างรูปแบบการเรียนรู้ควรคำนึงถึงผู้เรียน(เชียรศรี วิวิธสิริ, 2541)

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นที่จะศึกษากับกลุ่มประชากรที่เป็นผู้ใหญ่วัยทำงาน โดยกลุ่มผู้ใหญ่วัยทำงานเป็นกลุ่มที่ต้องพัฒนาตนเองให้ทันกับเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และการบูรณาการนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้กับงานประจำ ตามบริบทความรับผิดชอบของตนเองในงานนั้น โดยกลุ่มของผู้ใหญ่วัยทำงานมีหลายกลุ่มหลายอาชีพแต่ละกลุ่มอาชีพจะมีบริบทที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้ทั้งนั้นการให้ความสำคัญของงานประจำที่ทำอยู่ก็เป็นส่วนที่สำคัญ การพัฒนาตนเองเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมก็จะต้องสอดคล้องกับงานที่ทำอยู่เพื่อไม่ให้กระทบกับงานประจำ การจัดสรรเวลา สถานที่ และเนื้อหาที่ต้องการเรียนรู้ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2551)

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาประเด็นปรัชญาและแนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ การเรียนรู้ผู้ใหญ่ (Adult Learning) การสอนผู้ใหญ่ การเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ใหญ่วัยทำงาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วทำให้ผู้วิจัยได้แนวคิดวิธีการจากงานวิจัยนี้ โดยทำการศึกษากับกลุ่มผู้เรียนผู้ใหญ่วัยทำงานเป็นกลุ่มที่ต้องทำงานประจำ มีปัญหาด้านเวลาในการเรียนที่ไม่เอื้อต่อการเรียนในห้องเรียนหรือการเรียนแบบเผชิญหน้าได้ตลอดหลักสูตร ในทุกหลักสูตรที่มีการจัดขึ้น โดยเฉพาะหลักสูตรในด้านสารสนเทศ กลุ่มผู้เรียนที่มีความต้องการ และสนใจที่จะเรียนเพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับงานประจำที่ทำ แต่ในด้านของเวลาไม่เอื้อต่อการเรียนในห้องเรียนหรือการเรียนแบบเผชิญหน้าได้ตลอดหลักสูตร ทำให้การเรียนไม่ต่อเนื่อง เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ ซึ่งตรงนี้เป็นข้อเสียของการจัดการเรียนในห้องเรียนหรือการเรียนแบบเผชิญหน้า ในด้านของเวลาที่ผู้เรียนไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่วนการใช้สื่อ e-Learning อย่างเดียว ผู้เรียนก็ไม่สามารถถามหรือแก้ปัญหาในเนื้อหาหลักสูตรที่จัดทำขึ้น การนำการเรียนรู้แบบผสมผสานมาพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน ให้เข้ากับหลักสูตรการเรียนรู้ ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานมีการเรียนแบบเผชิญหน้าในชั้นเรียนและการเรียนด้วยสื่อ e-Learning และสื่อสารสนเทศอื่น ๆ โดยที่ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเรียนในห้องเรียนหรือการเรียนแบบเผชิญหน้าอย่างเดียว ซึ่งในจุดนี้จะส่งผลให้กลุ่มผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ที่มีปัญหาด้านเวลา สามารถเรียนรู้ได้ต่อเนื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่และเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อการสร้างสรรค์ที่มีความหมาย ความเข้าใจและการปฏิบัติได้จริง (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2547)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ใหญ่วัยทำงาน
2. เพื่อประเมินประสิทธิผลรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ใหญ่วัยทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553)
ประชากรที่ศึกษาคือ กลุ่มผู้ใหญ่วัยทำงาน จากภาครัฐและภาคเอกชน ได้แก่ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 150 คน บริษัท ปีเคพี 1990

จำกัด จำนวน 50 คน และเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเทพศิรินทร์ จำนวน 260 คน รวมประชากรที่ศึกษาจำนวน 460 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มาจากกลุ่มประชากร กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน โดยตารางเครจซีและมอร์แกน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (วิเชียร เกตุสิงห์, 2541) ที่ค่าความเชื่อมั่นระดับ .05 แบ่งเป็น

- 1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดสอบค่าความเชื่อมั่น เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน
- 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทำการสำรวจความต้องการการเรียนรู้ ด้านเนื้อหา และรูปแบบการเรียนรู้ เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 180 คน

- 3) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทำการประเมินรูปแบบ เป็นกลุ่มตัวอย่างจาก สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ การเลือกกลุ่มทดลองใช้วิธีแบบที่เป็นไปตามโอกาสทางสถิติ (Probability Sample) แบบการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามคุณลักษณะ ได้แก่ อายุ, ระดับการศึกษา เพื่อตรวจสอบคุณภาพ หาแนวโน้ม และประสิทธิภาพ ดังนี้ ครั้งที่ 1 ทำการทดลองกับผู้เรียนจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น ครั้งที่ 2 ทำการทดลองกับผู้เรียนจำนวน 7 คน เพื่อหาตรวจสอบหาข้อบกพร่องในด้านต่างๆ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อใช้ทดลองในขั้นต่อไป ครั้งที่ 3 ทำการทดลองกับผู้เรียนจำนวน 32 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ใหญ่วัยทำงาน (วิภาวรรณ สุขสถิตย์, 2550)

2. ขอบเขตของตัวแปร

-รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น

-ผลการประเมินประสิทธิผลรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น ประกอบด้วย

ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน

ความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้

การประเมินทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างกรอบรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ใหญ่วัยทำงาน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ใหญ่วัยทำงาน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินประสิทธิผลรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ใหญ่วัยทำงาน

ผลการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ใหญ่วัยทำงาน

ขั้นตอนการพัฒนาการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ใหญ่วัยทำงาน มี 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ผู้เรียน (Learner Analysis : A) ขั้นตอนที่ 2 รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานให้เหมาะสมกับผู้เรียน (Blended Learning Model for

Learner : B) ขั้นตอนที่ 3 ระบุประเด็นเนื้อหาหลักสูตร (Course content : C) ขั้นตอนที่ 4 กำหนดวิธีการเรียนเกี่ยวกับเวลา/สถานที่ (Flexible learning : F)

องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ใหญ่วัยทำงาน ประกอบไปด้วย 8 องค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบ การออกแบบ (Design) ได้แก่ การสื่อความหมายที่ง่าย ๆ ชัดเจนมีการนำเสนอที่ดีและน่าสนใจ ผู้เรียนสามารถบริหารตนเองและมีอิสระในการเรียนรู้ มีทางเลือกในการเรียนรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ

องค์ประกอบ วัตถุประสงค์ (Object) ได้แก่ กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ กำหนดความต้องการในการเรียนรู้ กำหนดขอบเขตในการเรียนรู้

องค์ประกอบ การประเมินผล (Evaluate) ได้แก่ การประเมินผลและผลลัพธ์ที่วัดได้ กิจกรรมที่เป็นแบบฝึกหัดหรือการทบทวนความรู้

องค์ประกอบ เนื้อหาหลักสูตร (course Content) ได้แก่ เนื้อหาทันสมัยที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เนื้อหาที่เหมาะสมกับการพัฒนาตนเอง เนื้อหาที่มีการบูรณาการเพื่อนำไปใช้

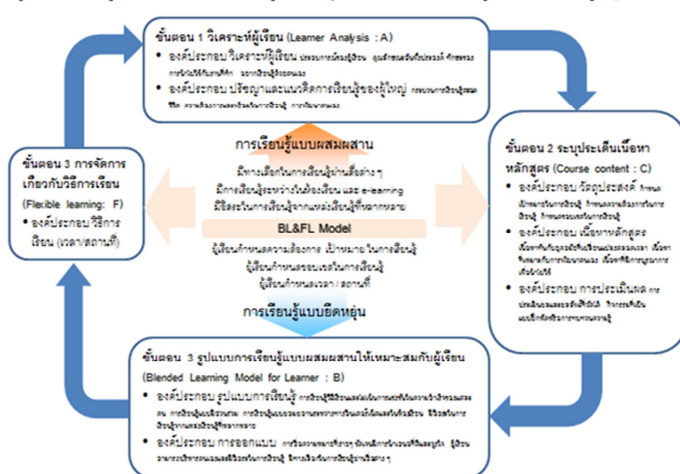
องค์ประกอบ ปรัชญาและแนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Philosophy) ได้แก่ กระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ความต้องการและพร้อมในการเรียนรู้ การพัฒนาตนเอง นำประสบการณ์และความสามารถของตนเองไปใช้ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

องค์ประกอบ รูปแบบการเรียนรู้ (Learning model) ได้แก่ การเรียนรู้วิธีเรียนและไม่เน้นการแข่งขัน ในความสำเร็จของแต่ละคน การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้แบบผสมผสานระหว่างทางอินเทอร์เน็ต และในห้องเรียน มีอิสระในการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

องค์ประกอบ วิธีการเรียน (Methods) ได้แก่ เวลา(เวลาส่วนหนึ่งที่ถูกกำหนดแน่นอน ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความสะดวก) สถานที่ (สามารถเรียนในห้องและที่ไหนก็ได้)

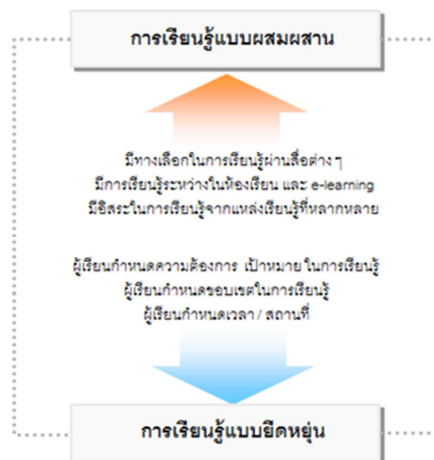
องค์ประกอบ วิเคราะห์ผู้เรียน (Analysis of learners) ได้แก่ ประสบการณ์ของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทักษะของการนำไปใช้กับงานที่ทำ อยากเรียนรู้ด้วยตนเอง

รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ใหญ่วัยทำงาน

รูปที่ 1 รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ใหญ่วัยทำงาน (BL & FL Model)

การเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น มีรายละเอียดของการเรียนรู้แบบผสมผสาน ได้แก่ มีทางเลือกในการเรียนรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ การเรียนรู้แบบผสมผสานระหว่างในห้องเรียนและอินเทอร์เน็ต และมีอิสระในการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การเรียนรู้แบบยืดหยุ่น ได้แก่ ผู้เรียนกำหนดความต้องการ เป้าหมายในการเรียนรู้ ผู้เรียนกำหนดขอบเขตในการเรียนรู้ และผู้เรียนกำหนดเวลา/สถานที่

รูปที่ 2 รายละเอียดของการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น

การประเมินประสิทธิผลรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ใหญ่ทำงาน สรุปได้ดังนี้

ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้

ประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ใหญ่ทำงาน ค่าเฉลี่ยคะแนนสอบระหว่างเรียน (E1) 13 บทเรียน คิดเป็นร้อยละ 83.85 ค่าเฉลี่ยคะแนนสอบหลังเรียน (E2) คิดเป็นร้อยละ 85.22 มีค่า $E1/E2$ เท่ากับ $83.85/85.22$ มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ $85/85 \pm 2.5$

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน คะแนนเฉลี่ย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ 0.702 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 ขึ้นไปจึงมีค่าประสิทธิผล เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

ความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้

ผลการประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ใหญ่ทำงาน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้เรียนค่าเฉลี่ย 4.24 S.D. 0.646 ด้านเนื้อหาในการเรียนรู้ค่าเฉลี่ย 4.32 S.D. 0.676 และด้านรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นค่าเฉลี่ย 4.25 S.D. 0.682 คน มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ทุกด้าน

การประเมินทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน ตอนที่ 2 ประเมินตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ตอนที่ 3 ผู้เรียนประเมินตนเอง ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน พบว่าผู้เรียนที่เป็นหญิง ร้อยละ 87.5 ชาย ร้อยละ 12.5 สถานภาพโสด ร้อยละ 68.8 สมรส ร้อยละ 31.2 อายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 31-40 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี ประสบการณ์การทำงาน ต่ำกว่า 10 ปี ตอนที่ 2 ประเมินตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร พบว่า มีความคิดเห็นระดับมากที่สุด ตอนที่ 3 ผู้เรียนประเมินตนเอง พบว่า มีความคิดเห็นระดับมาก

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย วิธีการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญโดยเฉพาะการเรียนรู้ในผู้ใหญ่ที่ต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ที่จะทำให้มีผลกระทบกับการเรียนรู้ เช่นด้านเวลา สถานที่ การเดินทาง เนื้อหา เป็นต้น รูปแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต้องมีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องควบคู่กัน โดยระบบการจัดการเรียน แบบ e-Learning ที่ผู้เรียนสามารถเข้าใช้คือ <http://acbfmodel.no-ip.info> ระยะเวลาทดลอง (กรกฎาคม 2556 – ธันวาคม 2556) รูปแบบที่ได้เป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ใหญ่วัยทำงาน

ข้อเสนอแนะ

1. รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ใหญ่วัยทำงาน มีขั้นตอนในการพัฒนา 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ผู้เรียน ขั้นตอนที่ 2 รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานให้เหมาะสมกับผู้เรียน ขั้นตอนที่ 3 ระบุประเด็นเนื้อหาหลักสูตร ขั้นตอนที่ 4 กำหนดวิธีการเรียนเกี่ยวกับเวลา/สถานที่ ค้นพบว่า ค้นพบว่า ในการนำไปใช้ ต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายเนื้อหาสาระ
2. ผลการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนรู้ พบว่า เป็นไปตามข้อสมมติฐานการวิจัย โดยมีปัจจัยสำคัญ ๆ ได้แก่ รูปแบบการเรียนรู้ ผู้เรียน และเนื้อหาหลักสูตรเป็นความต้องการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นในการจัดกิจกรรมต้องคำนึงถึงรูปแบบการเรียนรู้ ผู้เรียน และเนื้อหาหลักสูตรเป็นสำคัญ
3. ผลการวิจัยที่เกิดขึ้นมีปัจจัยได้แก่ ด้านเนื้อหาหลักสูตรเป็นเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ได้จากการสำรวจความต้องการที่จะเรียนรู้ และกลุ่มเป้าหมาย ผู้นำผลวิจัยไปใช้ควรศึกษาขั้นตอนการพัฒนา หลักในการนำรูปแบบการวิจัยนี้ไปพิจารณาปรับปรุงให้เหมาะสมกับความต้องการเรียนรู้ของผู้เรียน และกลุ่มเป้าหมาย

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ให้ทุนอุดหนุนการทำวิจัยนี้ คุณงามความดีของงานวิจัยนี้ขอบอบแต่ บิดา มารดา ครู อาจารย์และผู้ที่ยกย่องเป็นกำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ อบรมสั่งสอน งานวิจัยนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

เชียรศรี วิวิธสิริ. (2541). จิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2541). สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
- วิภาวรรณ สุขสถิตย์. (2550). การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ โดยการเรียนรู้การสอนผ่านเว็บ. ปริญญาโท กศ.ด.(การศึกษาผู้ใหญ่) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2551). เอกสารสาระหลักการและแนวคิดประกอบการดำเนินงาน กศน.: คัมภีร์ กศน. กรุงเทพฯ. หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2547). จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.